

דברי יונה

גליון פ"ט (שנה ה') תש"פ

מבאר תורתו של
מרן הגה"צ

רבי יונה הלוי

פארסט זצ"ל

בעהמח"ס דברי יונה
וראש ישיבת ד'נייטרא

דברי יונה על פרשת קרח

והקשה עליו דהא הרמ"א פסק בסי' מ"ב דבגוף הקדושה הזמנה מילתא היא, וקלף שנתעבד לשם ס"ת אסור לכתוב עליו דברי חול, וא"כ מדוע לא השיג הרמ"א בסי' ל"ב דאסור לכתוב תפלין על קלף שנעבד לשם ס"ת.

וכתב המחנה חיים לבאר כוונת הלבוש, דאפי' לפי"מ דקיי"ל הזמנה מילתא מי"מ היינו דוקא לענין שיהי' אסור לשנות לחול אחר שיהומונו לקדושה, אבל לענין שיהי' אסור להוריד מקדושה חמורה לקדושה קלה לא אמרינן הזמנה מילתא אפי' בגוף הקדושה, דאין הזמנה פועל בו כל כך לחול עליו איסור דאין מורידין, ודוקא אם כבר נעשה בו שימוש קדושה בפועל, ונתן טעם לדבריו דמכיון דילפינן דאין מורידין מקרא דמחתות החטאים האלה בנפשותם, ושם כבר הי' שימוש קדושה במחתות הללו, ע"כ ילפינן מיני בכל מקום דאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה, היכא שכבר נעשה בה שימוש בקדושה, אבל בהזמנה בלבד לא אמרינן דאין מורידין.

ולכן לא השיג הרמ"א בסי' ל"ב על הבי' ושוב דחה הוא עצמו סברא זו והוכיח בראיות דאפי' אם לא נעשה עדיין שימוש קדושה בפועל אלא הזמנה בעלמא, שייך בו דינא דמעלין בקודש ואין מורידין, אי אמרינן הזמנה מילתא, ע"ש שהסביר כ"ז משום דאחד מהדרשות מהיכא דילפי' דאין מורידין הוא ממש"כ ויקם משה את המשכן, ושם לא נעשה עדיין שימוש קדושה בפועל אלא בהזמנה.

ואחרי שהאריך בזה כתב המחנה חיים לבאר דברי הלבוש באופן אחר, ותוכן דבריו, דדוקא היכא דכבר נגמר החפץ של קדושה ולא חסר בו כ"א לעשות בו המצוה בפועל או אמרי' אין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה, בין אם נעשה בו כבר שימוש הקדושה ובין אם נעשה רק הכנה, אבל אם עשה הכנה באיזה דבר לקדושה חמורה, ועדיין חיסר בו דבר ולא נגמר, א"כ לאיזה תכלית יהי' חפץ הקדושה פועל, כגון בקלף שנעבד לשם קדושת ס"ת, שחסר בו הכתיבה שהוא שורש הקדושה שבעבורו נתקדש העור, וכל זמן שלא בא לו תשלום הקדושה שהיא הכתיבה, אין ראוי לעשות בו המצוה, שהרי תפלין בלא כתב אינם ראויים להנחה, וקלף בלא כתיבה לא נקרא ס"ת, דמה יקרא בו, או אין בו איסור להוריד מקדושה חמורה לקדושה קלה, דדוקא במשכן שכבר הי' שלם וראוי להקמה וכן המחנות נגמרו והיו ראויים לקטורת, אמרינן דאין מורידין, וזה חידוש הלבוש דבהזמנה לבד אף שנתקדש בקדושה חמורה אין בו איסור הורדה, היכא שלא נגמר עדיין חפץ הקדושה, עכ"ד המחנה חיים שם.

והנה במנחות (צ"ט ע"א) דרשינן דאין מורידין מדכתי' גבי קרח את מחתות החטאים האלה וגו' בתחלה תשמישי מזבח ועכשיו גופו של מזבח (עי' רש"י מגילה כ"ז ע"א שגירסתו כן, ובמסורת הש"ס שם כ' דבמנחות צ"ט יש

בפתיחת דברינו נקדים בסוגיא דמעלין בקודש ולא מורידין ומשם נפנה לעניינינו.

הנה תנן במתני' (מנחות צ"ט ע"ב) שתי שלחנות היו באולם מבפנים על פתח הבית אחד של שיש ואחד של זהב על של שיש נותנים לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב ביציאתו, שמעלין בקודש ואין מורידין, ע"כ. (פי' כשמכניסין את לחה"פ אחר אפיתו מניחין אותו על של שיש שאינו חשוב כ"כ, וכשמוציאין אותו מניחין על של זהב שחשוב יותר משום שמעלין בקודש ואין מורידין). ואי שם בגמ' ילפותות מקראי דאין מורידין, ובתנר הכי אי' ומגלן דמעלין בקודש א"ר אחא בר יעקב דאמר קרא את מחתות החטאים האלה בנפשותם ועשו אותם רקועי פחים צפוי למזבח כי הקריבום לפני ה' ויקדשו וגו' בתחלה תשמישי המזבח ועכשיו גופו של מזבח עכ"ד הגמ'.

ובמצוה צ"ז הקשה המנחת חינוך שהרי לחם הפנים היה מונח אחר האפי' בקערותיו שהיו בדפוס של זהב (ע"ש ב' דעות דלדעת רש"י היו אופים את הלחם בדפוס ברזל ואח"כ הניחוהו בשל זהב, ולרמב"ם גם בתנור הי' נאפה בדפוס של זהב) וא"כ כיצד היו מניחין את לחה"פ על שלחן של שיש בכניסתו להיכל, אחרי שקודם לכן הי' כבר מונח בדפוס של זהב, והרי מעלין בקודש ואין מורידין, ומה יועיל לזה מה שניחוחו ביציאתו על שלחן של זהב, הרי עתה כשמניחין אותו על שלחן של שיש כבר מורידין אותו ממעלתו הראשונה, ע"ש תירוצו.

והגאון אב"ד ווילנא ז"ל כתב ליישב דהא דאמרינן מעלין בקודש ואין מורידין הקפידא דוקא שלא ישאר בהורדתו, דהיינו שבסופו של דבר תהי' לו עלי, וישאר כך במעלתו, אבל אם אחרי ההורדה שוב יש לו עליה אין קפידא בכך אם באמצע היתה לו ירידה לזמן, כיון שלא נשאר באותו מצב, ולפי"ז הכוונה ואין מורידין היינו שישאר בירידתו, ובוה מיושב קושי' המג"ח דאף שבתחלה הי' לחה"פ מונח בדפוס של זהב הניחוחו אח"כ על שלחן של שיש, ולא נאסר משום דאין מורידין, דאין זה מקרי ירידה כיון דבסוף חזר להיות בדפוס של זהב, והבן.

וכעין זה נראה משו"ת מחנה חיים (או"ח סי' י"ג) שפלפל באריכות שהרי קדושת ס"ת חמורה מקדושת תפלין ומוזות כמבואר בבי' ע"ש, וא"כ כיצד רשאי לכתוב תפלין או מוזות על קלף שעבדוהו לכתוב עליו ס"ת, הא קי"ל מעלין בקודש ואין מורידין, והך מורידין מעכב אפי' בדיעבד, וכתב המחנה חיים עפי"מ שהביא המג"א (סי' ל"ב סק"י) בשם הלבוש להעיר איך התיר הבי' לעשות תפלין מקלף של ס"ת הא אין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה, ות"י הלבוש דהכא שאינו אלא הזמנה ומוותר לשנות לקדושה קלה, אבל לדבר חול אסור לשנות, עכ"ל הלבוש, והמחצה"ש ק"פ דברי הלבוש דאינו אלא הזמנה, פי' וקי"ל כרבא דהזמנה לאו מילתא היא,

ולא יהי' בקרה ובעדתו

הזירות ממחלוקת ממרן הגה"צ זצ"ל

ובדרך אגדה מובא בספה"ק דענין לא תבערו אש וגו' ביום השבת קאי על אש המחלוקת ל"ע דהנה בכל השבוע טרודים במלאכה אבל בשבת שיש יותר פנאי מצוי ח"ו שיהיה קטטה בין אנשים ולזה אמר לא תבערו אש וגו' ובפשוטות אפ"ל דקאי על אש הגיהנם שמתגדלת ע"י החטאים ל"ע ולכן אמר להזהר ולהשמר ביום השבת מחטא הלשון שהוא חמור מאד כדי שלא יבערו אש הגיהנם ח"ו. (דברי יונה ח"א דף קכ"ב)

הנה כבר דברו לפני כמה דרשנים חשובים וכולם הרימו על נס את היתרון של תלמידי נייטרא בתורה וביר"ש ובמידות, אמנם רצוני להדגיש עוד נקודה נוספה. הנה אני למדתי אצל מרן זצ"ל עוד בטיירוני, ואח"כ הלכתי ללובלין, ואח"כ חזרתי ללמוד אצל מרן זצ"ל בנייטרא. וכן עלה בידי להכיר הרבה גדולי ישראל, אמנם מה שראיתי אצל מרן זצ"ל כי בכל דרכיו ותהלכותיו יכלו לראות את הבחינה של שנו מידותי.

ואת הנקודה העיקרית מה שיכלו לראות אצל מרן זצ"ל, דאף שהיה בראש קהלה גדולה בישראל ובהנהגת המדינה, עכ"ז לעולם לא שמעו את שמו שיתערב בשום דבר של מחלוקת ופירודי לבבות. ואף שהיה לו יד בכמה ענינים לתווך שלום בין אדם לחבירו, אבל לעולם לא היה לו שום שייכות לענין של מחלוקת, והיה לו בזה מותנה משמים, שלזה זוכה רק מי שהוא מלא וגדוש בתורה ובמידות טובות, שאף כשהיה צריך לומר תוכחה, לא היה זה באופן שמואב להמקבל.

והנה זהו ענין שצריכים לעורר מאד בדורינו להתרחק מכל אבזיריהו של מחלוקת בכל שום וחניכא דאית להו, ובדורינו יש גם לעורר גם בענין השקר שמוזלזל מאד בעו"ה גם אצל יראים וחרדים לדבר ה', והלא אין לנו הרבה חטאים שכתוב עליה בתורה [שמות כג ז] שמתחילתם וכן בענין לשה"ר אשר אנו רואים שהגה"צ החפץ חיים זצ"ל עשה חיבור גדול כמזה על ענין זה. ולכן רצוני לעורר עכשיו אשר תל"ת הכל מתנהג בין כותלי הביהמ"ד בשלום ובשלום והשקט ובטח בידידות בין אדם לחבירו, אמנם צריכים לשים על זה דגש מיוחד שלא יהיה לעולם מקום בעדתנו בענין של מחלוקת. וכבר אמרתי בכיור הכתוב [ויקרא כב לב] ולא תחלו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו', שלא ירצו לקיים מצות ונקדשתי וגו', ע"י אופנים שיש בהם חילול ה' ח"ו. ועכשיו שקבלו עליהם כח נשגב כמו המרא דאתרא שליט"א, אשר יוכל להתהלך עם הציבור כריע כאח, בודאי שישתדל בענין זה שישכון כאן שלום ואחוה וריעות, וישתמשו עם כח הדיבור לתורה ולתפלה ולא ח"ו לדברים הפוכים מזה ל"ע. ובהו יזכו למה שהזכרנו למעלה שהמצוה נקראת ע"ש מי שגומרה, שזה יהיה גמרה של המצוה להגיע לתכלית הנרצה בזה שקבלו עליהם אלוף לראשם.

והשי"ת ירחם עלינו, כי הלא אנו נמצאים בשפל המדרגה עד מאד. ובדור שלפנינו הלא יכלו לראות גם אצל אנשים פשוטים, בכל ביהמ"ד וביהמ"ד, שהוילו דמעות בתפילה רגילה של ימות החול, ועכשיו נשארנו לבדנו, וכמו שהיה מרגלא בפומיה של הגה"צ רבי מיכאל בער זצ"ל שהגרוע ביותר אחר החורבן ל"ע הוא מה שנשארנו בלי זקנים מדור הקדום ואין לנו מה לראות עוד לפנינו, והלא בזה אנו רחמנות גדול, ובשמים יודעים זאת. ועל כן נקוה שעכשיו כאשר עשו פעולה נכונה לשם שמים הרי יכולים לפעול הרבה מאד להגדיל תורה ולהאדירה ולהרחיב גבולי הקדושה, ועי"ז נזכה לקדש שם שמים, וישרה הצלחה בכל מעשי ידיו (דברי יונה ח"א דף שמ"ב)

והאמת צריכים לומר שבדרך כלל אם יש איזה סכסוכים בבית, אפילו כשהוא בשאר ענינים אבל בדרך כלל זהו מבוסס על מה שמורגש חסרון בהנהגתו עם עצמו. אמנם כאשר יכולים להשוות הדעות שיהיו שביעי רצון אחד ממשנהו שבעיקר יכולים להגיע לזה כשהבעל מתנהג כפי הראוי למי שתורתו אומנתו זה מעורר אצלה הרגשה של חשיבות אליו ואז מתיישבים גם שאר החילוקי דעות.

ואפ"ל בזה דהנה בזה"ק איתא עה"פ כי יהיה להם דבר בא אלי רוחא דקב"ה בא אלי שהיה משה דן ברוה"ק וידע שהסכסוך נובע ממה שיש בעצם פירודי לבבות ביניהם ולכן היה משתדל שיהיה בבחינת ושפטתי בין איש ובין רעהו וגו' היינו שמתחילה יהיו המה בעצמם בבחינת איש ורעהו מבלי פירודי לבבות, והעצה לזה הוא כי והודעתי להם את חוקי וגו' להדריכם בדרכי התורה שע"ז מתעורר כח התורה וקדושת התורה להסתכל על כל דבר במבט של תורה ואז ממילא היה ביכולתו למצוא פשר דבר ליישב ביניהם גם בענין הסכסוך כי כבר הבינו שאין מקום למחלוקת וסכסוכים בעד דברים של מה בכך. ודבר זה נוגע גם בדורות העתידים כי תמיד זהו העצה הנכונה לפשר בין בעלי דבר וז"ש כי יהיה להם דבר בא וגו' ונקט לשון עתיד דהיינו דאף כשהיה בדורות העתידות סכסוכי דברים ביניהם העצה הוא כנ"ל.

והנה ידוע בשם החידושי הרי"ם זצ"ל שאמר עמשאמרז"ל [אבות א ה] כשהיו בעלי דינים עומדים לפניך יהיו בעיניך כרשעים דהענין הוא כי אף שבאו להתדיין בדיני התורה כמנהג ישראל כשרים ואינם הולכים ח"ו לערכאות, אבל בעצם הסכסוך מתעורר מידת הנצחון ועי"ז אינם יראים לשקר ח"ו ולכן יהיו בעיניך כרשעים. אמנם משקבלו הדין נתבטלה הפניה והנגיעה וכל אחד מהם רואה האמת כפי מה שהוא אז יהיו בעיניך כצדיקים עכתוד"ק. כי בהאמת ענין הנגיעה הוא נורא מאד וכמעט שמסמא עיני האדם עד שבעצמו אינו יודע ורואה שהוא סומא בדבר. וכמו ששמעתי לפרש על מה שפרש"י בפסוק [בראשית כד לט] ואומר אל אדוני אלי לא תאבה האשה וגו' וכתב שם אלי כתיב בלי וא"ו בת היתה לאליעזר והיה מחזר למצוא עילה שיאמר לו אברהם לפנות אליו וכו' עיי"ש. ולכאורה למה נרמז דבר זה עכשיו כשאליעזר סיפר הדברים לבתואל ולמה לא נרמז למעלה בעת שדיבר אליעזר לאברהם. אמנם מובן כי אליעזר בעצמו לא ידע עד עכשיו שמה ששאל את אברהם אולי לא תאבה וגו' הוא לצד הנגיעה שיש לו בדבר ורק עכשיו כאשר כבר לקח את רבקה וכבר ידע שלא יוכל ליקח את יצחק לבתו אזי נתודע לו בעצמו כי שאלתו היה לסיבת הנגיעה.

וזהו עיקר גדול לדעת שתכלית התורה הוא ליישר כל המידות והנהגת האדם כי אם התורה הוא בלי יר"ש ומידות, אזי תורתו נעשה לו סם המות ח"ו ומה שאמרז"ל [פתיחתא איכ"ר ב] המאור שבה יהיו למוטב זהו דוקא כשלומד באופן כזה שהמאור שבה יפעול עליו ולזה צריכים הרבה תנאים שיהיה הלימוד כהוגן ועכ"פ צריכים הרבה להשתדל בזה שיהיו כל מעשיו ודרכיו ביר"ש ואין כוונתו על מדריגות גבוהות, אלא על ההנהגה של יום יום ולדוגמא בברכת הנהנין וברהמ"ז וכדומה וכל הענינים של השו"ע או"ח עם כל פרטותיהם ואופני הספיקות הנולדים בזה שנמצאים בספרי השו"ת, שכל זה מוטל חובה גמורה על מי שתורתו אומנתו. וגם בעניני מידות יש לזכור דרך הטובה והישרה. וברצוני לעורר הלבבות על מה שיש בעו"ה עניני מחלוקת וחילוקי דעות עם חוגים אחרים דאף שצריכים לדעת דרך הטובה מה שקבלנו מרבותינו ואין לזוז מזה וגם אי אפשר להתחבר עם האחרים הטועים דברים אלו אבל זה צריך להיות ככאב לב ובצער על שנמצאים בני ישראל כשרים המתנהגים בדרכי התורה ולעומת זה בעו"ה המה טועים בכמה ענינים והולכים בדרכים עקלקלות.

ולדוגמא אם יש לאחד אה ל"ע המתדרדר למטה בעניני יהדות, הרי אף שהאב צריך לעורר האחים האחרים להתרחק ממנו שלא ילמדו דרכיו אבל ההתרחקות הוא באופן של כאב וצער ולא בשמחה ח"ו לשמוח על תקלתו של הזולת וליהנות מזה שייכולים להתרחק ממנו. (דברי יונה ח"א דף ס"ו)

מערכת "אוצר יונה"
פאר דייע אלע וואס פארן ארויס מחוץ לעיר
צו באקומען דעם גליון וועכענטליך
שיקט א אימעל צו
YIDEL425@gmail.com
א נעזונטן זומער וו' יעסור צאטנו ובואינו לחיים ולשלום
המערכת

עליך גזירה" – כלומר, אין מה לעשות, אתה כבר לא נחשב בין החיים. ומה השיבו חזקיהו המלך: "בן אמוץ כלה נבואתך וצא, כל מקובלני מבית אבא אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם וכו'" – זו מן הדברים שעל האדם להאמין באמונה שלימה, שכאשר שוכב הוא או קרוביו בביה"ח מיוסר חז"ו במחלה קשה, שאין לשכוח ממאמר חז"ל הלזה.

בודאי קל לומר לחבירו "היה בעל בטחון", או כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, או גם זו לטובה, או חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, אמנם כאשר אנו יושבים כעת במנוחת ושלות הנפש ויש בכחנו להתבונן בענינים אלו בפרט בשנות נעורים, יש לשנן ולהזכור הרבה על אמונה ובטחון, ובלא"ה אזינו אטומות מלשמוע דברי חז"ל שאל ימנע עצמו וכו', כי דברי הרופא המתמייאש נאמנים עליו יותר מדברי חז"ל הקדושים, הן אמת שאין דיונו של אדם זה ככופר חלילה, אך למעשה אין הדברים מתקבלים על לבו, והרי הוא דומה לסגן נהור שאומרים לו הבט נא וראה בשמים ובעננים, אין הדברים מתקבלים על לבו, כן עלינו להסיר את העוררן מתוך עינינו, ולהחזיר את האמונה בדברי חז"ל שאל ימנע עצמו מן הרחמים, ולבטוח בהקב"ה בעצמו.

וכאמור על כאו"א לעסוק בספרי קודש המדברים באריכות על מדות הללו, אך אנו נקדים כמה יסודות בענין זה, ראשית כל נצטט מה שהביא האבן עזרא בשם ר' יהודה הלוי (שהי' אחד מן הראשונים של חכמי ספרד ומתלמידי הר"ף, בעהמ"ס הכוזרי) עה"פ בפרשת יתרו בעשרת הדברות אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, ולכאורה הול"ל אשר בראתי שמים וארץ, שזה בודאי לא ה' אדם אחר יכול לעשותו, והי' בזה כבוד יותר להקב"ה, ותיריך ר"י הלוי כי בבריאת שמים וארץ לא ראה שום אדם, לא כן יציאת מצרים היתה לעיני ששים רבוא אנשים, עכ"ל. פירושו לפירושו: כי בודאי אנו מאמינים שהקב"ה ברא שמים וארץ, אבל למעשה אדה"ר נברא ביום השישי ולא ראה מה שנעשה לפני יצירתו.

כי אינו דומה ראיה לשמיעה, כמשל שיאמר לך אדם נאמן איזה דבר, אילו הי' זה האומר סתם בן אדם לא היית מאמינו, ורק משום שהוא בר סמכא לכן תשים אימונך בו, אף שבמחשבה עדיין הרהורי ספק מקננים בך, לא כן דבר שראה האדם כמו עיניו אף שהוא בעצם דבר רחוק ומוגזם, ניטלת הימנו כל צדדי הספק, יען עיניו ראו ולא זר, ולכן אף שאנו מאמינים באמונה שלימה שהבורא ית"ש ברא שמים וארץ, הרי לא ראינו, ולכן נקט "אשר הוצאתיך מארץ מצרים" דייקא, שהיתה לעיני ששים רבוא, וד"ו א"א להכחיש והרי הוא ברור כשמש, ע"ד שהביא רש"י ז"ל בפרשת השירה "זה א-לי ואנהו" – "בכבודו נגלה עליהם הקב"ה והיו מראין אותו באצבע", ושם ברש"י "ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים" – וכבר דקדקו ע"ז המפרשים איך שייך מחזה נבואה לשפה הפחותה שבאנשים, אמנם לדברינו הדבר פשוט, כי מאחר שהיתה כאן ראיה חושית נסתלקו כל הספקות, ואפי' מי שיש לו השגות פעוטות בכחו להגיע למדרגת נבואה כי הכל ברור כיום.

מעתה נביא איזה דוגמאות וציורים המבוראים ומפורשים בתורתנו הק', המראים בעליל כיצד השגחתו יתב' עלינו והוא לבדו בעל היכולת כולם, כמוש"כ הרד"ק (בתהלים קט"ו ט') ישראל בטח ה' "אלא אתם בטחו בה' כי תראו בכל הדורות שעברו שהקב"ה הוא עזרם של ישראל", כלומר שיש היכולת לראות ואז ממילא מסתלקין כל הספקות, ומעשה אבות סימן לבנים, ולכן עלינו ללמוד לקח טוב, שכאשר חלילה יבא איזה מקרה של צרה חז"ו, יתגבר ויבטח בה' שאפי' חרב חדה מונחת אל ימנע עצמו מן הרחמים.

בפרשת וישב וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו ועשה לו כתונת פסים, והנה הקנאה בין האחים גרמה שישנאו אותו על חלומותיו ועל דבריו, ומשם עלה במחשבתם "לכו ונהרגו ונשליכוהו באחד הבורות", ואכן הם הוציאו את מחשבתם אל הפועל כפי שהעידה התורה "ויקחהו וישליכו אותו הבורה", ונתבונן קצת, מי שהושלך לבור כזה בקושי יעלה בידו להנצל, מה גם שדרשו חז"ל (רפ"ב דשבת) מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו, ואם היינו עומדים בצד הבור סמוך ונראה תחת אחד השיחים, ובו עינינו היינו מביטים כיצד משתלשל כל המעשה לנגדנו, מה היינו מיעצים ליוסף הצדיק? בל"ס היינו נפרדים ממנו בדמעות שליש ומפצירים בו לומר אתנו "ווידוי" לפני מיתתו הוודאית. **המשך יבוא א"ה בשבוע הבעל"ט**

דרשת בעניני אמונה ובטחון - חלק א'
יריעה מיוחדת לרגל היומא דהילולא שחל א' מטו"מ - כ' תמוז הבעל"ט

ענין האמונה ובטחון, הדיינו להאמין בה' ולבטוח שהוא בעל היכולת כולם, דבר נשגב הוא, והיה כאשר נשאל לאדם האם הוא מאמין ובטוח בה בודאי ישיבנו פה אחד – מה זו שאלה, ואיזה ספק יש כאן, אולם למעשה מן הדיבור ועד המעשה יש מרחק רב, וכמו שראינו במוחש שכל אלו שאימרת הבטחון והאמונה שגורה על פיהם, בבוא הענין למעשה, כגון שאירע איזה צרה רח"ל של חולי או שאר צרה שלא תבוא, בין לו, בין לקרוביו או לידידיו ורעיו, נפלים ח"ו ליאוש נורא, והיה כאשר נעלה על הפרק אותו נושא של אמונה ובטחון בה', שרק בידו היכולת להוציא מן הצרה, או אזינו אטומות משמוע, ואותו איש אשר עד הנה הורגל לומר בפה מלא "בוטח אני", מעתה לא שם אל לבו להוציא מחשבתו אל הפועל ולבטוח שרק ה' יוציאנו מצרתו לא הזולת.

כל זה נובע מחמת חסרון ידיעה, שאין מעמיקים ועוסקים בסוגיא זו של אמונה ובטחון, ולכן ראשית כל עלינו לעסוק ולדבר מענין זה, אף שמן ההכרח להתבונן בהשגותיהם הנשגבות ומהלך מחשבתם של גדולי הדורות, ועבודה קשה שבמקדש הוא זה, להכנס לתוך תוכם של רבותינו בעל החובת הלבבות, המסילת ישרים, שערי תשובה לרבינו יונה, הנועם אלימלך, הקדושת לוי, ועוד ועוד, לראות מה הם דורשים מאתנו, אין זה מן הדברים הקלים, אבל בכל זאת כשמתישבים במנוחת הנפש, בעודנו חיים בריאים וקיימים בלי צרות הרובצות רח"ל, אז הזמן מוכשר להתעסק ולדבר איש אל רעהו מהו חובתו של איש יהודי לגבי אמונה ובטחון בה', ובל"ס יהי' הדבר לתועלת גדול.

בפרט לפי מה שאמרו חז"ל אמרו (ברכות ז' ע"א) "טובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר מכלה מלקיות", ולרש"י לקיש היא טובה "יותר ממהא מלקיות", וברש"י שם פירש "מרדות – לשון רידי והכנעה שאדם שם אל לבו מאלו", כלומר שמתיישב ומתבונן בכל הרצינות ומתחרט על מעשיו, הרי זו טובה יותר מכלה מלקיות כשכבר חייב עונש.

הבה ונתחיל לדבר בענין אמונה ובטחון, למרות שאח"כ מחויב כל אחד לעסוק בספרי הקדמונים שהאריכו בענינים אלו, בכ"ז יש תועלת אף עם השגתנו הפעוטה, וזה החלי: הנה אמרו בגמ' (ברכות ז' ע"א) "אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים", תרגום הענין: חרב חדה יודעים הכל שאין זה דבר של מה בכך, והרי דבר חדה שנוגע על אצבע קטנה, יש כאן סכנת אבר ח"ו, מכ"ז כאשר מונחת חרב חדה ועוד על צוארו של אדם, הרי כולנו מודים שאדם זה בן מות הוא, ואעפ"כ אמרו חז"ל שאל ימנע עצמו מן הרחמים.

טוב שברופאים מה הי' אומר כגון דא – שחרב חדה מונחת על צואר בן אדם, אין מה לעשות מיתתו ברורה וכדומה, וכי לא ראינו מעשים בכל יום בחולה מסוכן (שהוא כעין חרב חדה) שהרופאים מתייאשים הימנו, עד שבאזני שמעתי לשונות כגון: "מה? וכי אטפל באדם מת?" אך הרבוננו של עולם שהוא בעל היכולת, בידו לעזור ולהושיע!

בגמרא (ברכות) שם האריכו חז"ל, בחזקיהו המלך שהוכיחו ישעי' הנביא ואמר לו "כי מת אתה ולא תחיה", ועוד הוסיף לו כדברים הללו: "כבר נגזרה

לעילוי נשמת
מוה"ר משה יוסף ב"ר זכרי' ע"ה
(אביו של אשת מרן הגה"צ רבי יונה הלוי פארסט זצ"ל)
נפטר ד' תמוז - שחל ערש"ק קרה הבעל"ט
ת.נ.צ.ה.

יו"ל ע"י מערכת אוצר יונה - 659-6062 (845)
באר דייע אלע וואס געפונען זיך מחוץ לעיר
און די זומער וואכען הבעל"ט
צו באקומען דעם גליין וועכנטליך שיקט א אי-מעיל צו
YIDEL425@gmail.com